

PŘEPLNĚNÝ HROB

**Bruno, Chef de police
a tajemství francouzského venkova**

Martin Walker

DOKORÁN

Martin Walker

PŘEPLNĚNÝ HROB

Bruno, Chef de police, a tajemství francouzského venkova

Copyright © 2011 by Walker and Watson Ltd.

Translation © Jan Klíma, 2015

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první elektronické).

Z anglického originálu *The Crowded Grave: A Mystery of the French Countryside* přeložil Jan Klíma.

Odpovědná redaktorka Klára Soukupová.

Obálka, sazba, grafická úprava a konverze do elektronické verze
Tomáš Schwarzbacher Zeman.

Vydalo v roce 2015 nakladatelství Dokořán, s. r. o.,

Holečkova 9, Praha 5, dokoran@dokoran.cz, www.dokoran.cz.

(pdf – 767. publikace, 191. elektronická;

mobi – 768. publikace, 192. elektronická;

epub – 769. publikace, 193. elektronická)

ISBN 978-80-7363-714-9 (pdf)

ISBN 978-80-7363-715-6 (mobi)

ISBN 978-80-7363-716-3 (epub)

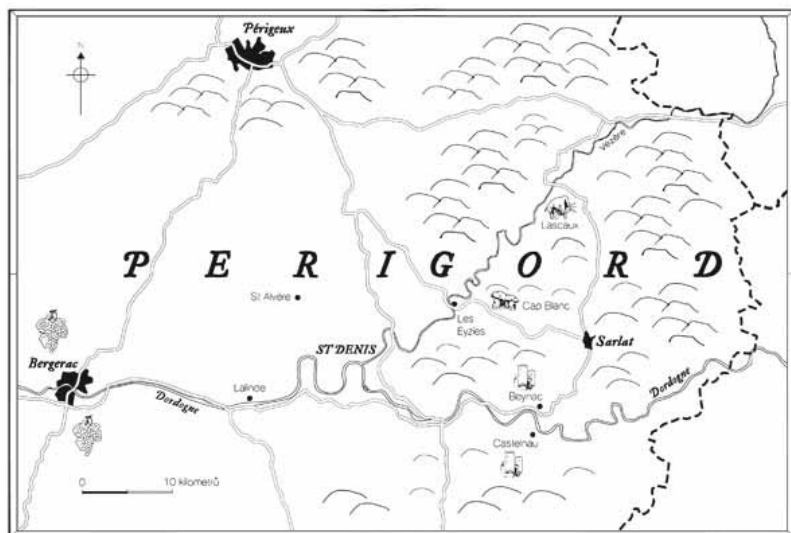
PŘEPLNĚNÝ HROB

**Bruno, Chef de police,
a tajemství francouzského venkova**

Martin Walker

DOKOŘÁN

Pro Hannese a Tinu

prolog

Zcela výjimečně měl u sebe velitel městské policie v malém francouzském městečku St Denis zbraň. To ráno vyndal Benoît Courrèges, všem známý spíše jako Bruno, úředně přidělenou zbraň ze sejfu na radnici, kde ležela celý rok s výjimkou každoroční kontrolní střelby na velitelství policie v Périgueux. Pečlivě postarší MAB 9mm vyčistil, naolejoval a uložil do koženého pouzdra, které nablýskal hned za rozednění spolu s opaskem a ramenním popruhem, které téměř nikdy nenosil. Uniforma mírně chemicky zapáchala, protože si ji ráno cestou na radnici vyzvedl z čistírny. Vlasy měl čerstvě ostříhané, byl nezvykle pečlivě oholen a boty měl vyleštěné tak dokonale, jak je dokáží naleštit jen bývalí vojáci.

Vedle něj, před ozdobně štukovaným průčelím četnické stanice v St Denis, stál seržant Jules se vzorně seřazeným zbytkem malé četnické posádky. Také ti měli na sobě slavnostní uniformy a jen dobrý pozorovatel by našel rozdíl mezi jejich uniformami zaměstnanců francouzského státu a Brunovou, zaměstnance města St Denis. Na ploché střeše stanice, vedle rádiové antény, vlála francouzská vlajka na půl žerdi a nade dveřmi byla deska s obrazem planoucího granátu, který je symbolem četnictva od jeho založení v roce 1791. Po kapitánovi Durocovi, oficiálním veliteli místních četníků, nebylo nikde ani stopy. Oznamil, že je nemocný, aby se vyhnul porušení úředního příkazu, že francouzská policie a četníci nemají formálně

držet smutek za smrt generála Nerina. Ale tady v St Denis stejně jako na ostatních policejních a četnických stanicích po celé Francii se řadoví policisté – stejně jako mnozí důstojníci – rozhodli vzdát čest jeho památce. Předchozího večera se Bruno při skleničce vína dohodl s Julesem, že přečte krátké prohlášení a vykoná přehlídku mužstva. Jako zaměstnanec radnice tím Bruno riskoval méně než seržant, že dostane důtku, nebo že bude dokonce degradován. Jules by riskoval i svůj duchod.

Bruno ověřil, že nastal správný čas a slavnostním krokem předstoupil před nastoupené četníky, aby je oslovil. Všiml si, že tak jako on mají všichni na pravé paži černou smuteční pásku na rukávu. Malý hlouček místních obyvatel stál tiše opodál a pozoroval ceremoniál. Bruno kývl na malého chlapce v šedé košili a s černou kravatou, který stál stranou, v ruce polnici.

„Vážení kolegové,“ začal Bruno. „Sešli jsme se tady, abychom vzpomenuli na smrt generála četnictva Jeana Sergea Nerina. Byl zavražděn v Dammarie-sur-Lys v okrese Seine et Marne, když odhalil teroristickou buňku. Je to první francouzský policista, kterého zavraždila *Euskadi Ta Askatasuna* neboli ETA, organizace baskických teroristů, která už zabila přes osm set lidí ve Španělsku. Smrt během aktivní služby je odjakživa riziko naší profese, ale vražda z rukou teroristů je něco jiného. Navzdory úřednímu zákazu jsme se spolu s našimi kolegy v celé Francii rozhodli, že budeme držet minutu ticha na paměť našeho padlého druha, generála Nerina.“

Odmíchl se a pak mocným přehlídkovým hlasem zavelel: „*A mon commandement.*“

Řada četníků se napřímila připravena na další povel.

„*Escadron, garde à vous.*“

Četníci se postavili do pozoru a Bruno zdvihl pravou ruku k čepici, signál domluvený s Jeanem-Michelem. Chlapec přiložil polnici ke rtům a zahrál první vtíravé tóny melodie *Sonnerie aux Morts*, kterou *Garde Républicaine* hraje svým padlým. Když poslední tři tóny dozněly, Bruno začal v hlavě odpočítávat minutu ticha, která se zdála delší a delší, jak mu salutující ruka připadala stále těžší a jak bylo náročnější zabránit tomu, aby se roztřásla. Nakonec minuta uplynula a Bruno přehlídku ukončil.

Seržant Jules byl první, kdo k němu přišel a stiskl mu ruku, pak to postupně udělal každý z četníků a četnic, než se vrátili na stanici. Bruno pak došel k Jeanu-Michelovi, poděkoval mu a vydal se po Rue de Paris do své pracovny na radnici a k trezoru, aby do něj pistoli opět na rok uzamkl. Přešel přes hlavní náměstí a zamířil k úzkým oplechovaným dveřím zadního vchodu radnice. Dával přednost cestě po starobylých kamenných schodech před vchodem pro veřejnost s výtahem. Nahoře uviděl starostu, jak si nacrává dýmku a čeká na něj.

„Díky, že jste se tam objevil,“ řekl Bruno. „Zahlédl jsem vás mezi lidmi.“

„Díky, že jste to zorganizoval, Bruno. A ta trubka – to bylo dojemné. Bude to smutný den pro Francii, až nedokáže uctít své padlé... Takže kapitán Duroc se opět vyvlékl z nepříjemné situace.“

„Já se naštěstí musím zodpovídat jen vám, nikoliv francouzské vládě.“

Starosta se usmál: „To jste řekl moc pěkně, Bruno. Kéž by to byla pravda.“

kapitola 1

Bylo typické jarní ráno. Vycházející slunce vyhánělo mlhy ze zalesněných údolí, která ukryvala potoky čile proudící dolů k řece Vézère. Kapičky rosy zářily na poupatech, jež se jakoby přes noc vyrojila na holých větvích. Vzduch začal vonět jinak, byl svěží a plný naděje a oživoval ho tucet různých ptačích melodií. Baset Gigi už sice absolvoval pravidelnou ranní procházku lesem, ale stejně byl těmi novými vůněmi vzrušený, takže vystrčil čumák otevřeným okénkem malé policejní dodávky, která sjížděla prudkou a kroučící se cestou od domu jeho pána. Bruno za volantem si prozpěvoval napůl zapomenutou písničku o jaru v Paříži a při tom letmo přemýšlel o povinnostech, které na něj čekaly. Když vyjel z poslední zatáčky, musel dupnout na brzdu.

To bylo poprvé, co byla nepříliš frekventovaná silnice před ním plná aut a traktorů. Motory běžely a řidiči vystrkovali hlavy z oken. Někteří vystoupili z vozů a dívali se směrem k St Denis, kam silnice vedla. Pár řidičů vyřizovalo neodkladné telefonáty. Někde vepředu se ozvalo zahoukání klaksonu, k němuž se ochotně přidaly další. Bruno přehlížel scénu a jeho vlastní mobil se rozdrnčel. Podíval se na displej, byl to Pierre, soused, který bydlel o kus výš po silnici. Ignoroval volání, přesvědčen, že Pierre si chce jen stěžovat na zácpu na silnici. Zřejmě se tam dole musela stát nějaká nehoda.

Bruno potlačil myšlenku, že by tohle zdržení odpadlo, kdyby přespal u Pamel, Angličanky, s níž měl od podzimu poměr. Odvolala pozvání na večeri a společně strávenou noc s odůvodněním, že se jí podařilo konečně sehnat *maréchala*, kočovného podkováře, který brzy ráno překová její koně. Na Brunův vkus překládala Pamela jejich schůzky až příliš často: vlastně mu nebylo jasné, zda to dělá, protože její city k němu ochladly, nebo se prostě bojí, že by jejich vztah začal být příliš vážný. Takže se mají sejít dnes večer, připomenul si, ale sám tomu moc nevěřil. Zaparkoval dodávku a vydal se zjistit, co se děje. Nejlepší vyhlídku na zácpu měl Alain, který choval krávy nahoře u silnice do Les Eyzies.

„Husy! Silnice je plná hus a kachen,“ hlásil dolů Brunovi z vysokého sedátka traktoru. „Jsou tady všude kolem.“

Bruno zaslechl kejhání hus odpovídajících na houkání klaksonů a vyšplhal nahoru na traktor, aby se podíval, jak situace vepředu vypadá. Fronta vozidel se táhla až na obzor. Mezi uvízlými vozy se promenádovaly tucty, možná stovky kachen a hus. Vycházely z lesa vedle silnice a mířily přes silnici k rybníku, který po jarních deštích zalil louku.

„Musely utéct z farmy Louise Villattea, co je tady za tímhle lesem,“ řekl Alain. „Asi mu na plot spadl strom a udělal v něm díru, kudy utekly. Má tam přes tři tisíce ptáků. Teď jich má o pár míň, protože nějaké už přejela auta.“

„Máš na něj telefon?“ zeptal se Bruno. Alain přikývl. „Zavolej mu a zeptej se, jestli ví, že mu utíkají husy. Pak bys mohl projít lesem a kouknout se, jestli nepotřebuje pomoci tu díru zahradit. Já to zkusím nějak vyřešit tady. Přijdu za vámi později.“

Bruno se vrátil k dodávce, vzal Gigiho a vydal se s ním po silnici provázen zlostnými dotazy řidičů. Jeden z nich, kterého znal, se lítostivě díval na rozbitý reflektor, zatímco zraněná husa ležela bezvládně pod vozem a slabounce kejhala.

„Pierre, ty jsi přece vyrostl na farmě,“ řekl mu Bruno, když spěchal kolem. „Tak nenech tu chudinku trápit.“ Když se ohlédl, uviděl Pierra, jak chytil husu za hlavu a zakroutil jí krkem. Pták divoce zamával křídly a zůstal bezvládně ležet. I když kluk z farmy jako Pierre skončil v učtárně, nezapomněl, co se v mládí naučil.

Když Bruno dorazil k hlavnímu proudu ptáků, kteří se v nepravdělném zástupu hrnuli z lesa, uviděl, že silnice je zablokovaná i z opačné strany. Na okamžik uvažoval, že by použil Gigiho k tomu, aby ptáky zahnal zpátky, ale usoudil, že by se jenom pokusili přejít silnici někde o kus dál. Jelikož je nešlo zastavit, zbývala jediná možnost: jejich přechod urychlit a tím silnici uvolnit. Požádal přední vozidla v obou směrech, aby o něco couvla a umožnila ptákům přecházet k rybníku v širším zástupu. Někteří řidiči se s ním začali přít, ale upozornil je, že čím dříve se mu podaří zastavit útěk všech těch opeřenců, tím dříve bude silnice volná. Nechal je reptat a spěchal i s Gigim proti proudu hus a kachen, které se dál kolébavě loudaly od Villatteovy farmy. Bruno pobaveně uvažoval, zda byli ptáci jen zvědaví, nebo jestli je hnala touha po dobrodružství, podnícená příchodem jara.

Louis s manželkou už u obrovské díry v plotu byli. Nezpůsobil ji žádný spadlý strom ani traktor, který by projel mezi dřevěnými sloupy s králíčím pletivem nataženým mezi nimi kolem celé farmy. Místo toho bylo několik sloupů vytaženo ze země a pletivo čistě odstříženo. Louis se snažil mezeru v plotě zakrýt pomocí prken, starých dveří a kartonových krabic nacpaných pod staříčkým traktorem. Jeho manželka a nejstarší syn tleskali a pes štěkal ve snaze odradit kachny a husy od nápadu následovat své družky na cestě lesem ke svobodě.

Aniž by Gigimu někdo něco řekl, vrhl se vpřed, aby pomáhal zahánět ptáky od plotu a Bruno pomohl Alainovi přivléct pár větví z popadaných stromů a zakrýt tak zbývající mezeru v plotu. Jakmile byla provizorní záplata hotova, Louis je přišel konečně pozdravit. Gigi a Louisův pes si zdvořile očichávali ocasy, usadili se vedle sebe a výhruzně sledovali každého ptáka, který se opovážil přiblížit.

„Už se to snažíme zahradiť od rozbřesku,“ řekl Louis. „Ale vidíte, jak obrovská ta díra je. Nějaký parchanti si dali pořádnou práci, když odřízli takový kus plotu.“

„A my víme, kdo to byl,“ řekla Sandrine, Louisova manželka. „Koukněte se na tohle,“ podala Brunovi leták ve fólii. „To připíchli na plot, co nestrhli.“

„STOP – krutému zacházení se zvířaty. Bojkotujte *foie gras*,“ četl Bruno. Pod tím byl neostrý obrázek kachny v úzké kleci. Plastovou trubičku visící shora měla kachna vraženou do zobáku

neidentifikovatelným mužem, který natahoval kachní krk. Pod tím stálo: „Contactez *PETAFrance.com*.“

„Co je to zač ta PETA?“ zeptal se Alain, který si prohlížel leták přes Brunovo rameno.

„*People for the Ethical Treatment of Animals*,“ vysvětlil Bruno. „Hnutí za etické zacházení se zvířaty. Vzniklo v Americe, nebo možná v Anglii, ale ve Francii začíná být taky populární. V Paříži udělali velký skandál kvůli klecovému chovu kuřat a telat. Teď to vypadá, že rozjeli kampaň proti *foie gras*.“

„Ale tohle je naše živobytí,“ řekla Sandrine. „A my *foie gras* nevyrobíme. Jenom husy a kachny chováme.“

„Všimněte si,“ řekl Louis, „že ten plot přestříhli profesionálními nůžkami. To nebyli žádní amatéři.“ Ukazoval Brunovi čistě odříznuté konce drátů. „Pak ten vystřížený kus plotu někam odtáhli a schovali. Poslal jsem druhého kluka, aby se po něm v lese podíval.“

„Nějaký městský parchanti,“ zavrčel Alain. „O životě na venkově nic nevědí a pak tu řadí jako nějaký zkurvený teroristi a přivedou lidi na mizinu.“ Otočil se a odplivnul si. „Najdi, kdo to udělal, Bruno, a my už si to s nimi vyřídíme.“

Bruno ignoroval Alainův vzteklý výbuch. „Všechny ty kachny a husy míří přes silnici k rybníku,“ řekl Louisovi. „Máte nějaký fígl, jak je dostat zpátky?“

„Zazvoním ke krmení. Na to většina přiběhne. A na ty ostatní použiju síť. Tou je obvykle dostáváme dohromady. Pak je naložím do přívěsu a přivezu. Půjdu na to, hned jak to tady opravíme.“

„Čím dřív, tím líp,“ řekl Bruno. „Blokují silnici do města. Kvůli tomu jsem vlastně tady.“

„Pitomí ptáci,“ ulevil si Louis láskyplně. „Mají naprosto perfektní rybník tady,“ mávl rukou za dům, kde už se ptáci, co vzdali pokus proniknout záplatovaným plotem, zase pohupovali na vodě a potápěli se v dobře známém domácím rybníku. „Ale ukažte jim kousek nového placu a ženou se pryč.“

Z lesa se vynořil asi desetiletý kluk a hrdě za sebou táhl kus drátěného plotu.

„Tati, našel jsem to,“ křičel. „Je ho tam ještě víc. Ukážu vám, kde to je.“ Uviděl Bruna, který ho v zimě učil ragby a v létě tenis, a uculil

se. „*Bonjour*, Monsieur Bruno.“ Hodil plot na zem a šel Brunovi po-
třást rukou.

„*Bonjour*, Danieli. Neslyšel nebo neviděl jsi něco, když k tomu-
hle došlo?“

„To ne. Až když nás táta všechny vzbudil, že musíme pomoci za-
chránit ptáky, aby neutekli.“

„Zaslechl jsem cosi jako kachní káchání, jedno a pak znova, chvíli
před tím, než kokrhal kohout,“ řekl Louis. „Takže to muselo být před
rozedněním. Vzpomínám si, že mi to bylo divné, protože kachny se
obvykle nebudí dřív než slepice.“

„Nemohl to někdo dělat na vábničku, takovou, co používají lov-
ci?“ zeptal se Bruno. „Ten, kdo udělal tu díru v plotě, musel nějakým
způsobem kachny vzbudit a přilákat je k otvoru. Museli se postarat,
že budou venku dřív, než se vy a vaše rodina vzbudíte.“

„Nějak tak to být muselo,“ ozvala se Sandrine. „Kachny se zdržují
kolem farmy a čekají, až je nakrmíme. Ještě nikdy neutekly, i když
jednou se nám při bouřce taky kus plotu skácel.“

„Budu už muset jít k silnici a zjistit, jestli je už konečně volná,“
řekl Bruno.

„Ještě než odejdete – co vy o těch lidech z PETA víte?“ zeptala
se Sandrine.

„Zatím skoro nic,“ řekl Bruno, „ale zjistím to. Myslím, že jste při-
šli jen o pár ptáků, co lidi přejeli. Moc jich nebude.“

„Každá kachna má pro nás cenu šesti eur,“ řekla Sandrine. „Ne-
můžeme si dovolit přijít ani o jednu, kvůli splátkám na hypotéku, co
jsme si vzali a kterou splatíme, až všechny ptáky vykrmíme a prodá-
me. Co když to ty lidi z PETA udělají znova?“

„Já ty parchanty postřelím,“ řekl Louis. „Když budeme muset, bu-
deme tu celou noc na střídačku hlídat.“

„Podle zákona máte právo bránit svoje vlastnictví přiměřenými
prostředky,“ řekl Bruno. „Ale lidi interpretují ‚přiměřené prostředky‘
různě. Kdybyste příště něco podezřelého zaznamenali, bude nejlep-
ší, když mi zavoláte. A v žádném případě nepoužívejte pušku nebo
něco takového. Nejlíp uděláte, když je vyfotografujete, abychom je
mohli identifikovat. Instalujte tu třeba zatím nějaká světla nebo de-
tektor pohybu...“

„Fotografie jim nepomůžou,“ řekl Alain. „I když je vyfotografují, soud se stejně postaví na jejich stranu. Magistrátní soudy jsou plně bláznivých zelených. Nemluvě o potravinářských inspektorech a všech těch předpisech a regulacích, co nám ztěžují život.“

„Já vím, kdo to asi udělal,“ ozvala se Sandrine. „Ti studenti archeologie, co sem přijeli minulý týden a něco tam směrem na Campagne kopou s tím německým profesorem. Všichni bydlí v městském kempu. Touhle roční dobou to tady jsou jediní cizinci. A znáte ty dnešní studenty – všichni jsou zelení.“

Bruno přikývl. „Ověřím to. Ještě se ozvu.“ O kus dál uviděl na plotě další z letáků v plastovém sáčku, co se dá hermeticky uzavřít a použít v mrazáku. Vyndal kapesník a opatrně uvolnil svorky, kterými byl obal připevněn k pletivu plotu. Třeba z něho technici něco poznají. Podél plotu bylo několik dalších letáků a ještě jeden z nich si vzal. Pak kývl na Alaina. „Nepůjdeš se mnou? Musíš odjet s traktorem.“

Když se blížili k silnici, kde se provoz postupně uvolňoval, Brunův telefon znova zazvonil. Na displeji se objevilo „Horst“, takže tentokrát hovor přijal. Horst Vogelstern byl německý profesor archeologie, který řídil práci studentských dobrovolníků na místních archeologických vykopávkách. Vlastnil malý domek na kraji St Denis a už přes dvacet let tu trávil letní prázdniny tím, že pracoval na vykopávkách v údolí řeky Vézère. Místní turistická kancelář s oblibou prohlašovala tuto oblast za kolébku prehistorie lidstva – první kromaňonský člověk byl v údolí nalezen už před více než sto lety a slavné jeskynní malby v Lascaux se nacházely jen o kousek výš podél řeky. Bruno byl patřičně hrdý na to, že žije v nejdéle trvale obývaném místě na celé zeměkouli.

Bruno také vyslechl pár Horstových přednášek pronesených výbornou francouzštinou, byť se silným akcentem. Navštívil i jeho vykopávky a přečetl pár jeho článků v populárním měsíčníku *Dossiers d'Archéologie*. Jakkoliv byl Horst tichý a nenápadný muž, dokázal se rozohnit, když mluvil o své práci, o velké záhadě, proč před nějakými třiceti tisíci roky kromaňonců nahradili neandertálci. Byl ten přechod násilný? Došlo ke křížení obou ras? Vyhylnuli neandertálci v důsledku nějaké katastrofy nebo nemoci? To všechno, tvrdil Horst, jsou zásadní otázky týkající se našeho původu. Kdykoliv Horst mluvil, jeho vzrušení a zápal se přenášely i na Bruna.

„Horste,“ řekl Bruno do mobilu. „Jak se máš? Zrovna jsem se za tebou jel podívat.“

„Výborně, potřebujeme tě tady co nejdřív. A měl bys s sebou vzít i doktora. Našli jsme tu mrtvolu.“

„Gratuluju – po tom jste vždycky toužili, ne?“

„Jo, ale my hledáme prehistorickou. Tahle má na krku medailon se svatým Kryštofem a na ruce hodinky Swatch. Tohle je nález pro tebe, ne pro mě.“

kapitola 2

Když Horst vedl Bruna kolem řady rovnoběžných příkopů a sachovnicí bílých provazů vymezující jednotlivá naleziště, Bruna jako obvykle zaujalo, jak zaníceně se studenti věnují práci. Jemnými štětečky odstraňovali hlínu z potenciálních nálezů, každou trošku země pečlivě prosívali, a když je Bruno s Horstem míjeli, sotva zvedli hlavu. Někteří z nich byli v jámě tak hluboké, že Bruno musel dojít až ke kraji, aby je uviděl; teprve pak studenti vzhledli nahoru, protože jim zaclonil tu trochu světla, co dolů dopadala.

Pak uslyšel dívčí hlas: „Bruno!“ a když se otočil, uviděl, jak k němu mezi výkopy utíká pohledná štíhlá blondýna.

„Dominique,“ zvolal, když ho objala. Tohle děvče znal už odmalá. Její otec, Stéphane, byl Brunovým pravidelným společníkem na lovu. Měl nahoře v kopcích malou farmu specializovanou na produkci mléka a vyráběl *tomme d’Audrix*, sýr, který Bruno miloval. Od okamžiku, kdy se Bruno v St Denis usadil, byl každou zimu zván na rodinnou zabíjačku a s Dominique dostávali pravidelně za úkol, aby spolu proprali vnitřnosti v ledové vodě nejbližšího potoka. Teď studovala na univerzitě v Grenoblu a byla militantní – i když velice realistická – členka zelených. „Chystal jsem se k vám na farmu, abych tě viděl. Táta mě k vám pozval na neděli na oběd.“

„Jsi tady kvůli té mrtvole?“ zeptala se Dominique a zavěsila se do Bruna.

„Jo, kvůli ní. Raději se na to kouknu. Pravděpodobně se uvidíme v neděli.“

„Ne, uvidíme se večer v muzeu. Musíš přijít na profesorovu přednášku. Jde o velký objev, ale museli jsme odpřísáhnout, že o tom nebudeme mluvit... Teď už se musím vrátit k prosévání hlíny.“

Dominique odběhla a Bruno se rozhlédl po nalezišti. Poblíž skalního převisu vystřídala systém příkopů velká jáma o ploše aspoň čtyř metrů čtverečních a hloubce dobrých tří metrů. O stěny jámy se opíraly kovové žebříky. Na dně ležel velký plochý kámen s podivnými kulatými otvory, u něhož pracovali tři archeologové. Používali štětečky tak jemné, že by mohly sloužit k malování portrétů. I z výšky tří metrů Bruno viděl, jak hladké jsou čerstvě vykopané hnědé kosti. Podíval se tázavě na Horsta v domnění, že jde o nález, kvůli kterému mu profesor volal. Archeologové se štětečky ani nepozdvihli zrak. Tato neustálá koncentrace na práci Brunovi připadala o to pozoruhodnější, že šlo o tak pochmurný nález, jak Horst vylíčil. Archeologové evidentně byli zvyklí na smrt a kosti.

„V tomhle hrobě toho je sice hodně,“ řekl Horst, „ale tvoje kostra je tamhle,“ ukázal stranou od hlavní jámy. Horstovy vousy byly trochu bělejší než loni, vlasy o něco prořidlejší, jen anglické tvídové sako s koženými záplatami na loktech bylo stejné nejen jako loni, ale i roky předtím. „Tyhle kosti dole patří třem lidem, co žili před třiceti tisíci lety.“

Vedl Bruna kolem trojnožky s kladkostrojem k dlouhé úzké jámě asi dva metry hluboké. Vedle jámy stály přitažlivá dívka a starší rusovláska v pánské košili se zelenými a bílými proužky a čekaly, až k nim Bruno s profesorem přijdou.

Dívka měla lesklé černé vlasy svázané do volného ohonu, který drželo pohromadě něco, co vypadalo jako starožitná televizní anténa. Jednu ruku měla položenou na rameni klečícího mládence s dlouhými vlasy a hlavou skloněnou nad jámou; vedle ležela malá lopatka. Když se Bruno přiblížil, rusovláska se na něj zdvořile usmála. Nastalo jedno z delikátních francouzských setkání – Bruno si totiž nebyl jistý, zda se s dámou zná dost dobře na *bise*, polibek na tváře.

„*Bonjour*, Clothilde,“ řekl Bruno a uchýlil se k pouhému podání ruky. Clothilde Daunierová byla ředitelkou jednoho z oddělení

Národního prehistorického muzea v Les Eyzies. Přitáhla si Bruna za nataženou ruku blíž, aby se mohli políbit na tváře, jako by chtěla zdůraznit, že žádná mrtvola ji nemůže odradit od společenské zdvořilosti. Clothilde Daunierová byla jednou z nejvýznamnějších francouzských archeoložek, ale také Horstova přítelkyně a kolegyně, dříve i milenka. Jednou se mu Horst svěřil nad lahví německého vína, které přivezl jako dárek, že Clothilde je jeho životní láska, i když už je jejich vztah dávnou minulostí. Tím posledním si Bruno nebyl tak jistý; jasně si vzpomínal, že na Horstovi viděl tu zeleno-bílou košili, co na sobě teď měla Clothilde.

„Bruno, tahle mladá dáma je Kajte z Holandska. Doufám, že jsem to vyslovila správně,“ řekla Clothilde. Dívka se na ni ze zdvořilosti usmála a natáhla Brunovi ruku ke stisknutí. Vypadala jako sebevědomá mladá dáma a její šedé oči Bruna znalecky ohodnotily. I když na sobě měla khaki kalhoty a džínovou košili, což byla mezi studenty na nalezišti téměř uniforma, ty její vypadaly draze. Nebo to dělal jen dojem z toho, jak je nosila? „A tohle je Teddy, který to tělo našel. Je Brit a pochopitelně je z toho trochu oťresený.“

„Kdy přesně k nálezu došlo?“ Bruno pohlédl dolů, uviděl lebku, lopatkové a zřejmě pažní kosti. Pánev a nohy byly stále ještě v zemi. Kostra zřejmě ležela obličejem dolů. Kousky něčeho, co kdysi mohlo být kožené sako, byly promíchány se zemí a kameny na zádech mrtvoly. Na lebce zůstaly i zbytky vlasů a tam, kde byl krk, se lesklo zlato – medailonek svatého Kryštofa, o němž mluvil Horst. Kosti zápěstí a rukou se zachovaly neporušené, ale byly svázány za zády vybledlým červeným elektrickým kabelem. Hodinky Swatch se stále ještě nacházely na dlouhé loketní kosti.

„Kristepane,“ řekl Bruno. „S rukama takhle za zády... Myslíte, že ho pohřbili zaživa?“

„Ta představa mě pěkně vzala,“ řekla Clothilde. „O tomhle hrobu se mi bude určitě v noci zdát. Evidentně jde o vraždu.“

„Nepochybně to je záležitost pro policii a soudního doktora. Musím je informovat a tohle místo zapečetit jako místo činu. Budou chtít přesně vědět, jak a kdy byla mrtvola nalezena.“

„Teddy ho našel chvilku potom, co jsme sem přišli, takže krátce po půl osmé. Rozhodně před osmou, to už jsem ti volal,“ řekl Horst.

„*Bonjour*, Teddy,“ řekl Bruno mladíkovi. „Mluvíte francouzsky?“

„Ano, ale ne moc dobře,“ řekl Teddy váhavě. Zdvihl hlavu k Brunovi a ten uviděl pronikavě modré oči a ostře řezanou bradu. „Zavolal jsem profesora, hned jak jsem ho našel.“ Mladík měl hluboký hlas se silným přízvukem, který Bruno nedokázal identifikovat – příliš melodický na to, aby byl Angličan nebo Němec.

„Vy tu kopete každý sám? Myslel jsem, že se kope v týmech,“ podivil se Bruno, který si vybavil, jak vypadala archeologická naleziště, která už viděl.

„To je pravda, ale Teddy dostal zajímavý nápad, který chtěl ověřit,“ vysvětlil Horst. „Chtěl najít smetiště, latrínu nebo prostě místo, kam lidé odhazují odpadky. Usoudil, že to musí být stranou od zdroje vody. To ho zavedlo sem, což má logiku – pokud ten potok před třiceti tisíci lety tekł na stejném místě, o čemž pochybuju.“

„Vždycky se snažíme najít smetiště,“ vysvětlila Clothilde, „protože se z nalezených kostí a semen se dozvíte spoustu věcí o tom, co ti lidé jedli. Teddy je velice důkladný, tak jsme mu dali volnou ruku. Kope na tomhle místě už tři dny.“

„Radši rovnou zavolám doktorce,“ řekl Bruno. „I když to vypadá jako jasný případ, potřebujeme lékařskou zprávu.“ Bruno poodešel stranou, vytáhl mobil z pouzdra u pasu a zavolal na kliniku Fabiole. Byla to nejenom jeho dobrá známá, ale taky se výborně vyznala v soudní medicíně.

Zatímco čekal na spojení, prohlížel si vysokou skálu, která převisle vyčnívala nad jámou s nalezenou mrtvolou. Pod převisem vznikl úzký chráněný prostor, jenž mohl sloužit jako úkryt před nepohodou. Po zalesněné stráni stékal potok a jeho koryto procházelo nějakých patnáct metrů před tímto úkrytem. Za potokem byla skupina stromů a pak další skalní útes, tentokrát sestupující k zemi bez převisu. Potok tekł odhadem asi sto metrů podél cesty, kterou archeologové vytvořili Horstovým SUV, až dorazil k úzké postranní silničce vedoucí do Les Eyzies. Přestože chráněné místo bylo tak úzké a výška skal po jeho obou stranách vysoká, mělo tohle území, které si prehistoričtí lidé vybrali k bydlení, téměř celý den slunce. Napadlo ho, jak moc se toto místo mohlo změnit za oněch třicet tisíc let a zda se úroveň země zdvihla za ty roky, co sem potok přinášel naplaveniny.

Nemyslel si, že Horst má pravdu, že potok tekl jinudy; mezera mezi skalami vypadala jako přirozené koryto.

Když se Fabiola ozvala, Bruno jí vysvětlil, proč volá, a podrobně popsala, jak místo najde. Pak se otočil zpátky na Clothilde a Horsta.

„Během let jste oba dva viděli spoustu vykopávek. Máte představu, jak dlouho tu tohle tělo leží?“

Clothilde pokrčila rameny. „My pracujeme s nálezy, které jsou hodně staré, a nemám přesnou představu, jak rychle se tělo rozkládá. V různých půdách to bude různě rychle. Ale řekla bych, že tu bude nejméně tak deset let, ale nejméně od roku 1983.“

„Proč zrovna 1983?“

„Ty hodinky.“ Zdvihla do vzduchu smartphone, vítězně se usmála a rázem vypadala o deset let mladší; Bruno pochopil, proč se do ní Horst zamiloval. „Podívala jsem se na internet. Hodinky Swatch se objevily v roce 1983.“

„Co ta zem nad mrtvolou? Vypadala neporušeně?“

Horst pokrčil rameny. „Vypadala stejně jako všude jinde. Jako by se toho tady po Peyronym už nikdo nedotknul.“

Bruno se na Horsta tázavě podíval. „Tady už dřív někdo kopal?“

„Denis Peyrony. Před osmdesáti devadesáti lety. Byl to místní učitel, který vlastně založil francouzskou archeologii,“ vysvětlila Clothilde. „Před první světovou válkou objevil řadu velkých nalezišť jako Les Combarelles a Font-de-Gaume. To muzeum, kde pracuju, založil on. Sepsal seznam všech známých a potenciálně slibných míst včetně tohotohle. Ale stihl tady udělat jenom nevelký průzkumný výkop, nic nenašel, a tak se přesunul jinam. My s Horstem jsme usoudili, že si to tady zaslouhuje větší pozornost.“

„Z nějakého konkrétního důvodu?“

„Profesionální instinkt,“ řekl Horst. „Plus fakt, že tahle lokalita je hodně podobná La Ferrassie.“

Národní památka ležící nejbližší Brunovu domu, La Ferrassie, nebyla žádná jeskyně, spíše podobný mělký úkryt pod převislou skálou. Proslul jako pohřebiště neandertálců. Těla osmi lidí, mužů, žen a dvou plodů tu byla pohřbena celých 70 000 let. Ty lebky a kostry byly z nějakých důvodů významné, i když si Bruno nepamatoval proč. Přístřeškem pod převislou skálou a potokem poblíž si byly obě lokality

evidentně podobné. Závistivě se podíval na Clothildin chytrý telefon – jak užitečná by byla možnost vyhledat si La Ferrassie na webu, aniž by kvůli tomu musel zpátky do kanceláře k počítači. Ale nedovedl si představit, že by starosta sáhl do obecního rozpočtu a koupil mu ho.

„Kdy jste tady s vykopávkami začali?“ zeptal se Bruno.

„Asi před deseti dny, když dorazili studenti,“ řekl Horst. „Ale jak si možná pamatuješ, koncem loňských prázdnin jsme tu předběžně zkoušeli kopat, proto jsme se sem vrátili. Zřejmě se nějak rozšířilo, že tu dojde k objevu, protože jsme byli zaplaveni žádostmi o účast na výkopech.“

„V naší branži se nic neutají,“ řekla Clothilde. „Stačí jen něco naznačit a už se to roznese po celém světě.“

„Zajímavé,“ řekl Bruno a přemítal, jak má klást zasvěcené otázky, když nemá praktickou žádnou představu o tom, co by tihle experti mohli považovat za důležité. „Předpokládám, že ty opravdu staré kosti, co jste v té velké jámě našli, jsou asi důležitým objevem. Je to už dost dlouho, co jste narazili na nějaké hroby... Říkali jste třicet tisíc let – takže jde o neandertálce, nebo kromaňonce?“

Horst se s Clothilde na sebe podívali.

„Ještě je příliš brzy to jednoznačně rozhodnout,“ řekla Clothilde opatrně. „Něco víc povíme v té přednášce, co má Horst večer v muzeu.“

„Doufám, že přijdeš,“ dodal Horst.

„Z toho všeho mám dojem, že jste našli něco důležitého,“ řekl Bruno. „Ale přišel bych tak jako tak. Mimochodem, na co tu máte ten kladkostroj?“ ukázal na trojnožku se soustavou kladek.

„Chceme zvednout ten velký plochý kámen na dně jámy,“ řekl Horst. „Jsou v něm vydlabané stejné malé otvory jako v kameni v La Ferrassie, i když ten je o čtyřicet tisíc let starší.“

„To je úžasné,“ řekl Bruno zdvořile. „Ale dneska mě zajímá především ta novověká mrtvola.“

„Myslím, že můžu zodpovědně prohlásit, že ta nemá s archeologií nic společného,“ řekl Horst s úsměvem. „Samozřejmě kromě toho, že ji objevil jeden z našich archeologů.“

Teddy vstal a rázem převyšoval všechny ostatní zúčastněné. Ten kluk musí mír skoro dva metry, odhadoval Bruno. A má patřičně široká

ramena. Holandská dívka mu byla stěží po bradu. Nos měl kdysi zlomený, postřehl Bruno, když si kluka pozorněji prohlédl, a v náhlém návalu inspirace se zeptal:

„Hrajete ragby?“

Teddy se poprvé usmál. „Samozřejmě. Vyrůstal jsem ve Walesu, *Pays de Galles*, jak mu říkáte vy. Tam hrajeme ragby všichni. Hrál jsem ve škole a na univerzitě.“

„Gareth Edwards, Ieuan Evans,“ vyjmenoval Bruno dva slavné velšské hráče z poslední doby. V této oblasti, kolébce francouzského ragby, byli téměř tak slavní jako ve své vlasti. A velšský původ také vysvětloval Teddyho zvláštní přízvuk. „Evanse jsem viděl hrát, Edwardse jen v televizi. Kdybyste si chtěl během svého pobytu tady zahrát, můžete přijít na trénink našeho klubu.“

Teddy nadšeně přikývl. „To by bylo skvělé.“

Ze silnice se ozvalo zahoukání klaksonu a Bruno se vydal naproti Fabiole. Zaparkovala raději na silnici, než aby riskovala hrbolatou cestu k místu vykopávek. Podala Brunovi lékařskou brašnu a pak ho políbila na tváře.

„Nemáš náhodou dneska volno?“ zeptal se, když si všiml, že Fabiola má na sobě džíny a tričko, kdežto do práce nosila zásadně kalhotový kostým.

Zavrtěla hlavou a vysvětlila, že na klinice vyklízeli skříň s léky a vyhazovali prášky a masti, které tam ležely už deset let a některé i déle.

„Jsem ráda, že jsem odtamtud mohla vypadnout, i když jde o ohledání mrtvoly. V té skříni byly věci, které už plesnivěly. Musely tam být už v době, když jsem se nechtěla stát doktorkou, ale baletkou.“

Bruno udiveně pozdvihl obočí; tohle slyšel poprvé. Představil Fabiolu skupince stojící kolem inkriminované jámy, sledoval, jak všichni nejdřív upřeli zrak na jizvu na Fabiolině tváři – dědictví po nehodě při horolezeckém výstupu – a pak se rychle zadívali jinam. Bruno už si jí dávno nevšiml a Fabiola ji prostě ignorovala. Její oblečení a vystupování jasně prokazovalo, že jde o sebevědomou a atraktivní ženu, která si je vědoma svých předností.

Fabiola se podívala do výkopu na tělo dole. Z kapsy džín vyndala fotoaparát a vyfotografovala scénu ze všech stran. Pak se podívala na úzké schůdky vyhloubené po stranách jámy.

„Můžu si stoupnout na ty schůdky, abych si to tělo prohlédla?“ zeptala se.

„Proto jsme je vydlabali,“ řekl Horst. „Museli jsme odstranit vrchní vrstvu země. Podám vám ruku,“ naklonil se nad výkop a pomohl Fabiole opatrně sestoupit níž. Bruno položil její brašnu s nástroji na okraj jámy.

„Mohl by dolů sejít ještě někdo, nějaký archeolog, aby mi pomohl odstranit tu zem?“ zavolala Fabiola. „Chtěla bych se pořádně podívat na tu lebku.“

„Můžeš se taky kouknout, jestli tam nenajdeš peněženku nebo něco, podle čeho bychom mrtvého mohli identifikovat,“ zavolal Bruno. Deset let už v St Denis pracoval a za tu dobu nikdo z místních pohřšovaný nebyl. A nevěděl ani o žádném nevyřešeném případě neznámé osoby z dřívějšíka.

Horst sestoupil dolů a Teddy mu podal štěteček, lopatku a plastový sáček na odstraněnou hlínu. Zatímco Fabiola udělala dalších pár snímků, Horst opatrně očistil vršek lebky, plastový sáček podal nahoru Teddymu a obdržel nový. Když začal odstraňovat další nános země, Fabiola usoudila, že to zatím stačí, sestoupila až na dno a pozorně začala prohlížet spodní část lebky. Nakonec vyndala štěteček a jemně z lebky odstraňovala prach.

„Jsem si celkem jistá, že to je dírka po kulce,“ řekla a vzhlédla k Brunovi. „Aspoň ho nepohřbili zaživa, ale vražda to je tak jako tak.“

Bruno vytočil zkrácenou volbou číslo svého přítele, vrchního inspektora *Police Nationale* v oblasti Dordogne jménem Jean-Jacques Jalipeau. Zatímco čekal, až J-J telefon zvedne, přemýšlel, jak šetrně sdělí Clothilde a Horstovi, že jakmile se jejich drahocenné naleziště stalo místem zločinu, tak jdou všechny vědecké aspekty stranou, většina prostoru bude policejně uzavřena a scénu ovládnou technici kriminálky. Možná že se podaří, aby J-J přimhouřil oči a omezil zákaz vstupu na tuhle jednu jámu, když k vraždě nedošlo v nedávné době.

Ozvalo se pípnutí a telefon Brunovi doporučil, ať zanechá zprávu. Bruno poslechl, pak stiskl nulu, aby se přepojil na policejní ústřednu. Ohlásil nález mrtvolky a Fabiolino svědectví, že došlo k násilné smrti. Byl požádán, aby zajistil místo činu, zadržel všechny svědky a vyčkal, až dorazí kriminálka. Bruno se zeptal, jak dlouho to může

trvat, a bylo mu řečeno, že pár hodin a možná o něco déle. Když domluvil, zavolal seržanta Julese z místní četnické stanice a požádal ho, aby sem poslal někoho v uniformě, kdo to tu ohlídá, protože on se musí věnovat dalším povinnostem.

„Budu potřebovat seznam jmen všech studentů, kteří tu pracují. Spolu s čísly jejich občanských průkazů nebo pasů,“ řekl Bruno – nebyl si jistý, jestli o to má požádat Horsta nebo Clothilde. Bylo to Horstovo naleziště, ale Clothilde to tu oficiálně vedla, protože šlo o naleziště francouzské.

„Když spolu zajedeme do muzea, tak ti ho dám,“ řekl Horst. „A nic takového jako peněženku jsme nenašli, ale nechtěli jsme to tu moc rozvrtat.“

Bruno zavrtěl hlavou. „Omlouvám se, ale teď nikdo nesmí odejít, dokud sem nedorazí detektivové z Périgueux a nepřevezou místo nálezu. To vyžaduje zákon. Ani já nesmím odejít, dokud sem nepřijdou četníci a nevystřídají mě.“

„Jaký máte mail?“ zeptala se Clothilde a cosi vytukávala na mobilu. Když jí ho Bruno řekl, vítězoslavně s úsměvem řekla: „Právě jsem vám ho poslala do kanceláře: jména, věk, čísla pasů a univerzity; všech osmnáct. Můžu už jít?“

„Bohužel ještě ne. Můžete mi říct, jestli se některý ze studentů neangažuje v hnutí za práva zvířat? Je tu totiž ještě jeden trestný čin, který musím řešit. V noci na dnešek někdo strhl velký kus drátěného plotu kolem jedné farmy a pustil ven spoustu kachen a hus. Nechal po sobě letáky, a jelikož vaši studenti nejsou místní, budu se jich muset zeptat, co dělali v noci.“

„Pokud se studenti od mých studentských let příliš nezměnili, tak si na noc vzájemně poskytnou alibi,“ řekla Clothilde a kývla hlavou k Teddymu a Kajte.